

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 36.

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 8. september 1945.

Bladdið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Hví vil fólkaflokkurin ikki at fiskimenn sjálvir skulu keypa sær skip?

Tað kendist hvørjum yvir fyri fiskimanninum vælviljandi skilamanni ófatiligt, at hin størsti flokkurin á tingi bardist ímóti, at fiskimenn og fiskimannasamtøkur skulu hava atstøður til at fáa lán frá fiskaribankanum og studning frá statinum til bygging av nútímans veiðiferum.

Ein kundur ikki lata vera við at seta fram spurningin:

Hví vilja fólkaflokksmenn ikki, at fiskimenn skulu kunna læna frá fiskaribankanum og fáa studning frá statinum til bygging ella keyp av skipum?

Er tað tí, sum R. L. skrivur í »Tímanum«, at skip ætlandi verða biligari um 2 ár?

Ellar er tað tí, at fólkaflokkurin fyrri alt í verðini vil forða, at veiðimennirnir sjálvir skulu koma at eiga sín egnu veiðufør og harvið gerast økonomiskt frír av størmanninum, tí einstaka lærdararum, sum nú í mongum føri hefur eina frýstandi makt yvir tí einstaka fiskimanninum.

Harra Richard Long roynir at umbera sína støðu við at halda fram, at skipini verða biligari seinri. Hugsid tykkum, at skriarar í skipafelagnum sigur, at vit skulu biða við at keypa skip.

Hann, ið slíkt sigur, skyldar at ávísar, hvat ið allir teir fiskimenn, ið megu liggja heima vinnuleysir, tí ov fá før eru, skulu gera. Hvat skulu allir hesir fiskimenn gera, tá ið teir ikki sleppa til sjós og einki

eiga á landinum? Kundi skrivari skiparafelagsins ikki roynt at hugsa um, ja rokna út, hvussu nógv milliónur okkara land missir árliga við, at størsti parturin av okkara sjómonnum gongur farleysur. Er tað ikki nógv dýrari fyri landið at missa allar hesar milliónur enn at lata nøkur hundrad túsund meiri fyri skipini við at keypa tey nú, heldur enn at biða nøkur ár? Og hver sigur, at vit tá fáa skip ella hava menn, sum hava hug til at nýta peningin til skipakeyp?

Richard Long kann ikki meina, at vit skulu liggja í fartroti og arbeidssloysi. Hansara og fólkaflokkssins støða kann bara skiljast soleiðis, at teirra vilji er, at tað einans skulu verða teir stóru, sum skulu eiga arbeidssamboðini, skip og onnur, fyrri harvið sum higartil at hava økonomiskt band á tí arbeidandi fólki á sjógv og landi.

Hesum eru javnaðarmenn ímóti, við allari teirra megi, sum teir eiga.

Teir vilja leggja alla orku á at fáa eina skipan í lag, hvarvið fólksins avlopspeningur plánekonomiskt verður brúktur fyrst og fremst til at veita okkara fiskimonnum nóg nógv góð og tíðarhóskandi fer, og teir visa á og halda fast við tey uppskot, ið teir hava sett fram á tingi; uppskot, ið kunnu veita fiskimonnum nóg nógv skip.

Nøkur orð til harra Robert Joensen, løgtingsmann, Klakksvík.

Eg fari at loyva mær at skriva nøkur orð til tín, Robert, sum løgtingsmann og skrivari Klakksvíkar Útróðrafelag, tá ið eg havi loyvi at halda, at tú sum løgtingsmaður og skrivari Útróðrafelagsins hefur tilmælt og tilstudlað Klakksvíkar Útróðrafelag at senda eina áheitan til Føroya løgtings um at skipa fyrri, at einki verður gjørt á sitandi tingi viðvíkjandi okkara peningavirði, men at løgtingsval skal verða beinavegin.

Eg haldi meg stiggja teg, blúgvín

sum tú einaferð vart, rodna av skomm, hvørja ferð tú hugsar um, hvat ið tú hefur fingið Klakksvíkar Útróðrafelag at gera. Tí tú mást innast inni halda, at Klakksvíkar útróðramenn eru ov góðir til at brúka sum skotbjálvar hjá manni og stovna, ið hefur verið nakað langt úti í nekrum, sum ikki kann svarast fyrri. Eg fái meg ikki til at trúgva, at tú, av tínum løgtingsstarvi í kapitalistabólkinum er vordin heilt berur fyrri reinføri og sómdarfélisi yvir fyrri útróðramanninum

og fiskimanninum etns og arbeidaranum og smámanninum í síni heild.

Ja, tann gerningur, ið tú hefur verið við til at gera, er sanniliga til at rodna yvir.

Tú veitst, Robert,

at um t. d. javnaðarmenn rýmdu av tingi saman við fólkaflokksmennum, kundur nú als einki gjørst hiðani fyrri at fáa val, tí tað er jú tingið, ið skal samtykkja eitt feroyskt ynski og krav um eykaval til løgtingið.

Tú veitst, Robert,

at soleingi sum 12 fólkaflokksløgtingsmenn eru rýmdir kann á løgtingi ikki verða samtykt nøkur avgerð um nýtt løgtingsval, tí — sum tú veit — sambandsmenn hava allatíðina sagt og teir siga støðugt, at teir vilja hava fólkaatkvøðu fyrst og vilja ikki stemma fyrri eykavali fyrr enn ein tilik hefur verið.

Tú veitst, Robert,

at tað einasta, sum er at gera fyrri at fáa eykaval til løgtingið, er, at tit fólkaflokksmenn koma aftur á ting og viðganga tað ræðuliga skeiva í tykkara berserkagerð at rýma av tingi, áðrenn orð var sagt av hinum flokkunum um peningamálið og áðrenn tað neyðuga var gjørt fyrri at kunna slíta tingið uttan at »risikerar«, at ymiskara heilt tørvandi funktiónir fóru í sor ella hildu uppat at virka.

Tú veitst, Robert,

at tað krav, sum tit fólkaflokksmenn høvdu, at tingið ikki skuldi viðmæla, at fiskaribankin skuldi byrja aftur at virka í Føroyum (læna fiskimonnum til skipabygging og skipakeyp og býta út studningar til skipabygging) vildi, um tað vann, verðið fiskimonnum í Føroyum, ikki minst Klakksvíkar útróðramonnum, til óbetiligan skaða.

Tú veitst, Robert,

at fólkaflokkurin, umboðaður av Poul Petersen og Richard Long, í landsnevndini tann 4. juli í ár hefur góðkennt, ja biðið um, at hin feroyska krónan skal hava somu kurs sum hin danska, men at tað er fyrst, tá ið tað verður opinbart, at nakrir »spíðsar« koma at tapa við spekulatión, at tit sleppa øllum landinum uppá fjall í eðini móti, at feroyska krónan skal koma at hava somu keypkraft sum hin danska, hóast hetta gevur landinum ein beinleiðis vinning uppá 6—8 milliónur kr.

Tú veitst, Robert,

at henda tín og fólkaflokkssins støðuskiftan er ein svikjan av Føroyalands interessum fyrri at verja nakrar fáar stórspíðsar.

Tú veitst, Robert,

at tín og fólkaflokkssins núverandi bardagi móti at fara yvir til kurs 19.34 er til skaða fyrri fiskimenn, tí um tit vinna, vil øll skipabygging í Føroyum av sínum dýrleika verða enn og ómøguligari, enn hon er nú (munurin millum prisirnar uppá skipabygging í út-lundum og her vildi verðið enn og størri) og allur tann uppsparði peningur, sum javnaðarmenn vilja nýta til skipakeyp og skipabygging vildi komið at rokkið nógv styttri við tað, at skipini komu at verði 15% dýrari.

Tú veitst, Robert,

at henda mótsæða hjá tær og fólkaflokkinum ímóti kurs 19.34 eisini vildi komið at verðið til skaða fyrri arbeidarin, um tit vunnu, tí tá vildi fyrri tað fyrsta allar verur blivu við at verði 15% ov dýr, og fyrri tað næsta vildi tað forða arbeidaranum at fingið ta lénhækking sum lógin gevur, tá ið pristalið kemur niður um 250.

Tú veitst, Robert,

at tín og fólkaflokkssins rýming av tingi vildi, um t. d. javnaðarmenn fylgdu tykkum, borið vildi sær, at vit í mongum føri vildu komið til at ligið í einum lógløysi við tað, at allar tær lógir, ið ganga út í hesi tingsetu og til nýttár, ikki vóru blivnar endurnýggjaðar og vildu tí, so brátt útleypingardagurin kom, hildið uppat at virka.

Tú veitst, Robert,

at hetta vildi borið við sær, at nógvur heilt lívstíðningamíklár institusjónir, organur og skipanir vildu hildið uppat at virka.

Tú veitst, Robert,

at tú og fólkaflokksmenn saman við sambandsmonnum raktu arbeidarin og tað fátæka keypandi fólkið í Føroyum nívangi hart, tá ið tit í seinastu tingsetu noktaðu at samtykkja við lóg at lækka allar verur 10% og skerja grossistavinningin, og at tað er einki minni enn ein ógerð móti fátækum fólki í Føroyum aftur nú at nokta tí at fáa 15% meiri fyrri sína fortjenastu.

Tú veitst, Robert,

at fiskimenn fáa líka nógv pund fyrri sína avreiðing í Bretlandi sum áður, og at hesi pund, umvekslað, hava somu keypkraft sum áður av